

Κεφάλαιο 7ο

Πολιτικός λόγος

I. Χαρακτηριστικά πολιτικού λόγου

Ερωτήσεις

Πώς απαντάμε

Να εντοπίσετε χαρακτηριστικά του κειμένου που επιβεβαιώνουν ότι ανήκει στον πολιτικό λόγο.

Εντοπίζουμε στο κείμενο τα χαρακτηριστικά του πολιτικού λόγου. Αυτά είναι:

- Λεκτικός πληθωρισμός
- Βεβαιωτική διατύπωση
- Θαυμαστική διατύπωση
- Δεοντολογική διατύπωση

II. Τρόποι πειθούς

Ερωτήσεις

Πώς απαντάμε

- Ποιους τρόπους και μέσα πειθούς εντοπίζετε στο κείμενο πολιτικού λόγου που σας δόθηκε;
- Ποια συναισθήματα επιδιώκει να προκαλέσει στο κοινό ο πολιτικός στο απόσπασμα της ομιλίας του και με ποιον σκοπό (πρόθεση του πομπού και επικοινωνιακό αποτέλεσμα στον δέκτη);

Ο πολιτικός επιδιώκει να πείσει, να προσεταιριστεί τους ψηφοφόρους κ.λπ. Γι' αυτό, στον πολιτικό λόγο αξιοποιούνται όλοι οι τρόποι πειθούς (επίκληση στη λογική, στο συναίσθημα και στο ήθος).

Επειδή ο πολιτικός λόγος συνδέεται με το ήθος του ομιλητή, παρατηρείται με μεγάλη συχνότητα η χρήση της επίκλησης στο ήθος (επίκληση στο ήθος του πομπού, επίθεση στο ήθος του αντιπάλου).

III. Προπαγάνδα

Ερωτήσεις

Πώς απαντάμε

Να εντοπίσετε στο κείμενο που σας δόθηκε χαρακτηριστικά του λόγου της προπαγάνδας.

Εξετάζουμε αν στο κείμενο πολιτικού λόγου υπάρχουν συχνές αναφορές σε έννοιες με τεράστιο ηθικό βάρος (π.χ. έθνος, λαός, πατρίδα), που δεσμεύουν την κρίση του δέκτη, κινδυνολογία, αλλοίωση της σημασίας των λέξεων κ.λπ.

Πολιτικός λόγος

Επειδή ο πολιτικός λόγος αποτελεί μια σκόπιμη μορφή επικοινωνίας στο πεδίο της πολιτικής ζωής και αποβλέπει στον προσεταιρισμό του πολίτη-ψηφοφόρου και τον επηρεασμό της κοινής γνώμης, διακρίνεται από ορισμένα χαρακτηριστικά. Αυτά είναι:

Α. Γνωρίσματα πολιτικού λόγου

Γνωρίσματα	Τι είναι	Παραδείγματα
1. Λεκτικός πληθωρισμός	Κατάχρηση επαναλήψεων και συνωνύμων.	Η μεγαλειώδης, συγκλονιστική σημερινή σας συγκέντρωση είναι μήνυμα ελπίδας, μήνυμα αισιοδοξίας για την αναγέννηση της Ελλάδας, για την αναγέννηση της Δημοκρατίας...
2. Βεβαιωτική διατύπωση	Έκφραση βεβαιότητας εκ μέρους του πολιτικού-πομπού που μεταφέρει αίσθημα εμπιστοσύνης και ασφάλειας στον πολίτη-δέκτη.	Το πάθος, ο όγκος, ο παλμός της σημερινής συγκέντρωσης δεν αφήνουν καμιά αμφιβολία. Η νίκη έρχεται. Η νίκη είναι μαζί μας.
3. Θαυμαστική διατύπωση	Καταξιωτικός λόγος – εκφράσεις θαυμασμού και αισιοδοξίας.	Θα οικοδομήσουμε τη Νέα Ελλάδα, ένα κράτος πρότυπο για όλη την Ευρώπη.
4. Δεοντολογική διατύπωση	Τονισμός των ευθυνών και του χρέους όλων.	Είναι επιτακτική ανάγκη να πούμε την αλήθεια. Είναι χρέος μας προς τον λαό.

Η πειθώ στον πολιτικό λόγο

Β. Τρόποι πειθούς στον πολιτικό λόγο

1. Επίκληση στη λογική	Επιχειρήματα και τεκμήρια
2. Επίκληση στο συναίσθημα	Ποιητικός λόγος, περιγραφή, αφήγηση, χιούμορ κ.λπ.
3. Επίκληση στο ήθος του πομπού	Θετικοί χαρακτηρισμοί σε α' πρόσωπο
4. Επίθεση στο ήθος του αντιπάλου	Αρνητικοί χαρακτηρισμοί για τον αντίπαλο
5. Επίκληση στην αυθεντία	Αναφορά σε καταξιωμένα πρόσωπα

Γ. Προπαγάνδα

Όταν ο πολιτικός λόγος αποβλέπει στη χειραγώγηση του δέκτη, εκτρέπεται σε προπαγάνδα. Στην περίπτωση αυτή, χρησιμοποιούνται αθέμιτες τεχνικές. Αυτές είναι:

1. Χρήση εννοιών με τεράστιο ηθικό βάρος (λαός, έθνος, Θεός, πατρίδα, δικαιοσύνη κ.λπ.) που συσκοτίζουν την κρίση του δέκτη, τον εμποδίζουν να θεωρήσει τα πράγματα με ψυχραιμία και λογική, με σκοπό τη χειραγώγηση των απόψεων και των επιλογών του.	« <i>Η Πατρίδα σε χρειάζεται!</i> »
(Σύνθημα αμερικανικής αφίσας για προ-σέλκυση εθελοντών στον πόλεμο στο Βιετνάμ).
2. Προσφυγή στην κινδυνολογία , δηλαδή διόγκωση επερχόμενων κινδύνων (διάλυση οικονομίας, εθνική καταστροφή κ.λπ.), με σκοπό να προκληθούν αισθήματα ανασφάλειας και φόβου που θα αποτρέψουν τον πολίτη από μια επιλογή και θα τον οδηγήσουν σε διαφορετική.	Το πρόγραμμα της αντιπολίτευσης είναι κενό. Δεν έχουν πρόγραμμα για τη χώρα. Και κενό πρόγραμμα σημαίνει περιπέτειες για τον λαό. Σημαίνει περιπέτειες για την οικονομία. Σημαίνει απώλεια όσων με κόπους κατακτήσαμε αυτά τα χρόνια.
3. Αλλοίωση της σημασίας των εννοιών , δηλαδή χρήση εννοιών όπως δημοκρατία, δικαιοσύνη κ.λπ. σε πλαίσια που δεν ανταποκρίνονται στο πραγματικό περιεχόμενό τους ή αντιτίθενται πλήρως σε αυτό.	Όλα τα αυταρχικά καθεστώτα αυτο-αποκαλούνται δημοκρατικά .